

Nodokļu reforma. Ko valdība mums nepateica?

Pētījuma autori: Līga Leitāne (LU), Larisa Bule (LU) un Kristīne Rozīte (LU)
Raimonds Koņuševskis (LR Tiesībsarga birojs)

Rīga, 2019

1

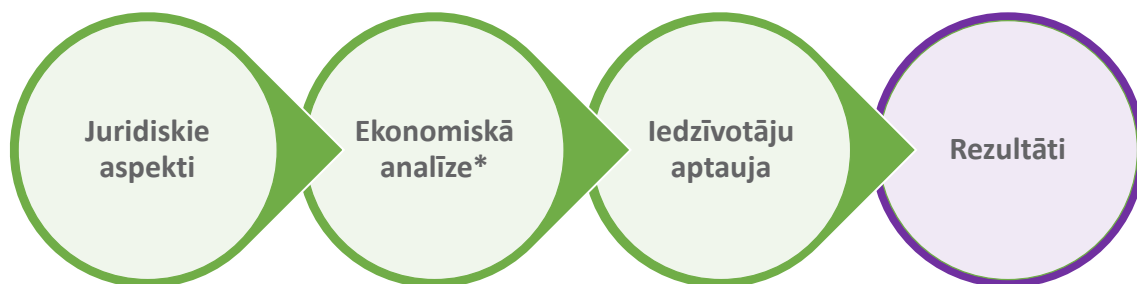
Izpētes mērķi

- Noskaidrot, vai nodokļu reforma ar izmaiņām neapliekamā minimuma, IIN atvieglojumu un attaisnoto izdevumu piemērošanā palielina cilvēku ienākumus un mazina nevienlīdzību;
- Izvērtēt IIN administrēšanas efektivitāti, izstrādāt pamatotus priekšlikumus nodokļa piemērošanas pilnveidošanai.

2

Izpētes process

*Iedzīvotāju faktiskie ienākumi un normatīvā regulējuma dati

Vai nevienlīdzība tiek mazināta?

Nodokļu reforma mazinās ienākumu nevienlīdzību

	2018. gada	2019. gada	2020. gada
Minimālā alga 2017. gadā: 380€ ➔	430€	430€	430€
Maksimālais neapliekamais minimums 2017. gadā: 115€ ➔	200€	230€	250€
Atvieglojums par apgādībā esošajiem 2017. gadā: 175€ ➔	200€	230€	250€

LĀTVIJAS REPUBLIKAS
FINANŠU MINISTRIJA

Iedzīvotāju ienākumu nodokļa likmes no 2018.gada

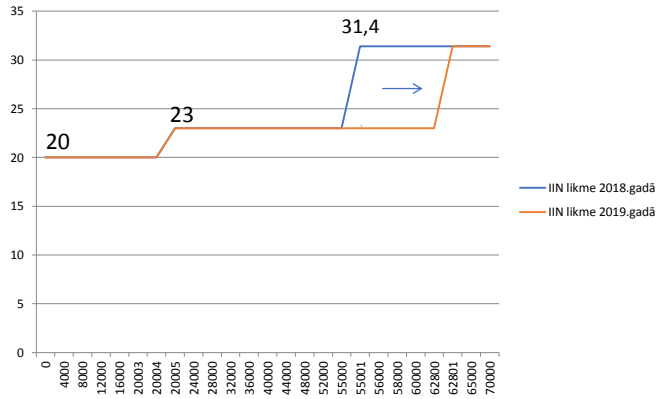
- 20 % ienākumiem līdz 20 004 EUR
- 23 % ienākumiem no 20 004 EUR līdz 55000 EUR (2018.g.)
- **23%** ienākumiem no 20 004 EUR līdz **62800 EUR (no 2019.g.)**
- 31,4% ienākumiem no 55 000 EUR (2018.g.)
- **31,4%** ienākumiem no **62 800 EUR (no 2019.g.)**

Algas nodoklis

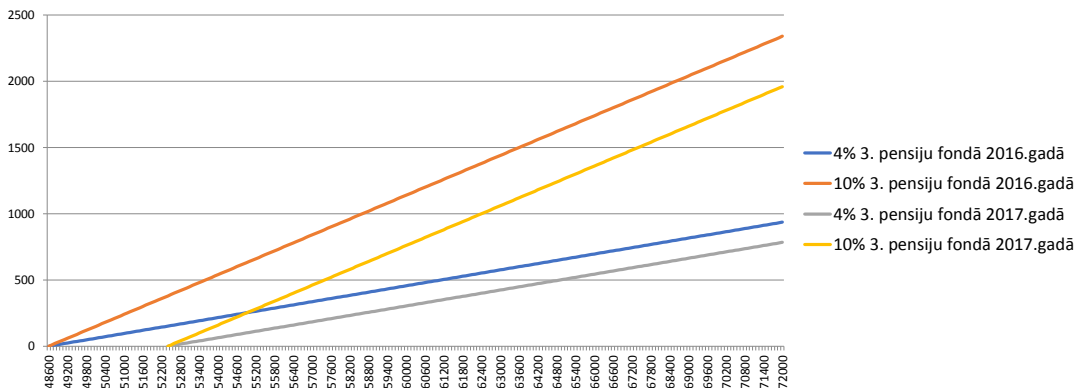
Ienākumi līdz 1667 EUR = 20 %
Ienākumi virs 1667 EUR = 23%

Ja persona strādā vairākās darbavietās, tad darbavietā, kurā iesniegta algas nodokļa grāmatiņa, piemēro 20 % likmi, bet pārējās piemēro 23%.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes, %

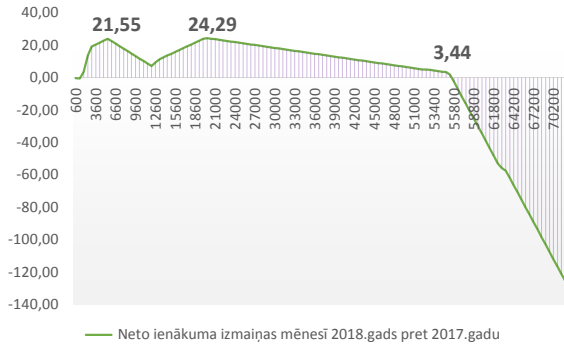

Solidaritātes nodokļa daļa, kas ieskaitīta 3.pensiju līmenī 2016. un 2017.gadā

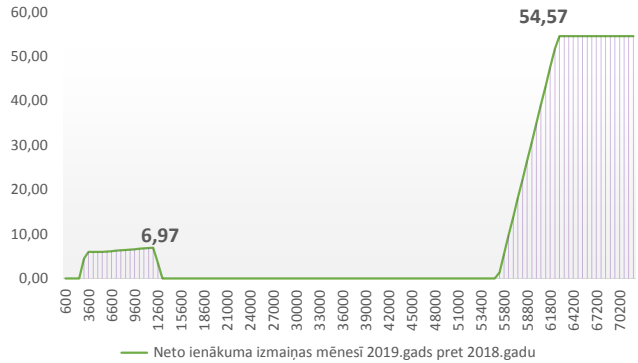

Neto ienākumu izmaiņas mēnesī (bez apgādājamajiem)

2018. gads pret 2017. gadu

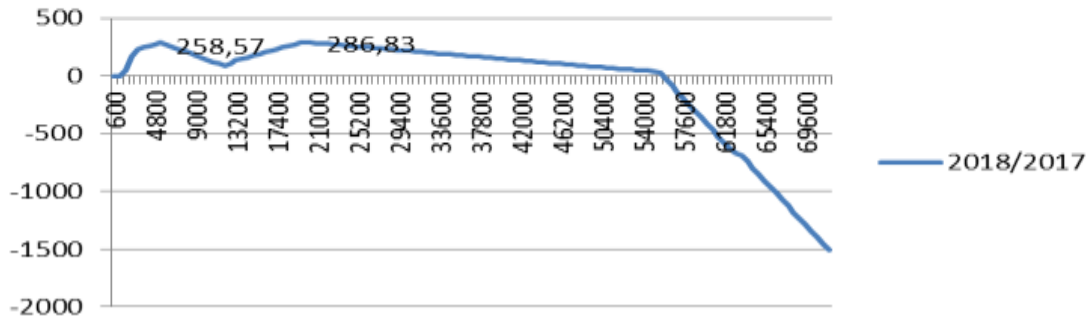

2019. gads pret 2018. gadu

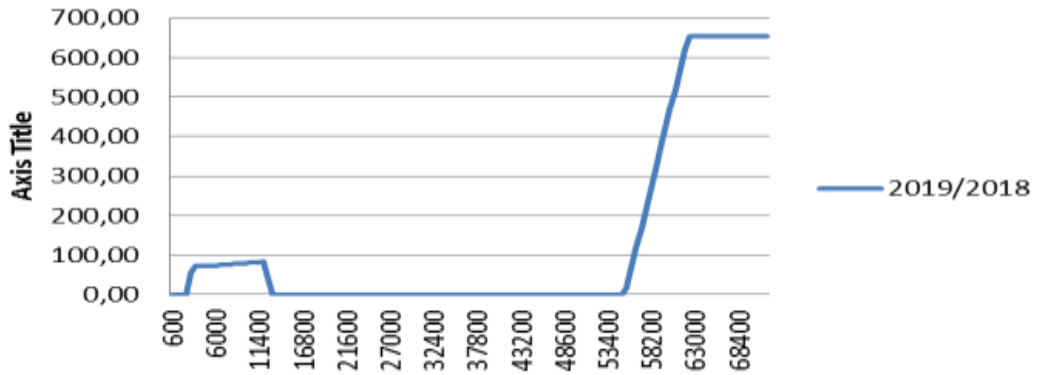
7

Neto ienākumu pieaugums 2018.gads pret 2017.gadu, EUR(bez apgādājamajiem)

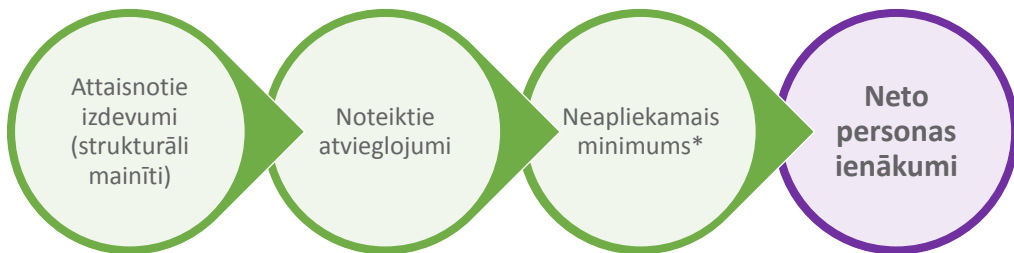

8

Neto ienākumu pieaugums 2019.gads pret 2018.gadu, EUR(bez apgādājamajiem)

Neapliekamais minimums

Ir divi neapliekamie minimumi:

1. Prognozētais neapliekamais minimums
2. Gada diferencētais neapliekamais minimums

Neapliekamā minimuma sistēma

Neapliekamā minimuma sistēmas reformas objektīvā nepieciešamība.

Izmaiņu mērķis - būtiski paaugstināt neapliekamo minimumu, nodrošinot, ka to maksātājam piemēro jau taksācijas gada laikā **pilnā apmērā, nevis veic lielas atmaksas** uz gada ienākumu deklarācijas pamata.

Neapliekamā minimuma reformas būtība

2018.gadā:

ienākumam līdz 440 EUR mēnesī NM ir 200 EUR;
no 440 līdz 1 000 EUR mēnesī – NM samazinās, virs 1000 EUR tas sasniedz 0

2019. gadā:

ienākumam līdz 440 EUR mēnesī NM ir 230 EUR;
no 440 līdz 1 100 EUR mēnesī – NM samazinās, virs 1100 EUR tas sasniedz 0

2020. gadā:

ienākumam līdz 440 EUR mēnesī NM ir 250 EUR;
no 440 līdz 1 200 EUR mēnesī – NM samazinās, virs 1200 EUR, tas sasniedz 0

Ik gadu paceltā neapliekamais minimuma summa – cik vienkārši pie šī labuma tikt?

Prognozētais neapliekamais minimums - balstīts uz novecojušiem datiem.

Rezultātā - veidojas gan parāds, gan pārākša.

iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārmaksas (+) vai parāda (-) pret valsti iespējamais diapazons gadā	2018.gads	2019.gads	2020.gads
	+ 480 EUR	+ 552 EUR	+ 600 EUR
	- 480 EUR	- 552 EUR	- 600 EUR

Piemērojot prognozēto neapliekamo minimumu un gada diferencēto neapliekamo minimumu, veidojas šo lielumu savstarpēja neatbilstība

VID prognozētā NM noteikšanai izmantotais laika periods	01.10.2016. – 30.09.2017.	01.12.2017. – 31.05.2018.
VID prognozētais NM laikam	01.01.2018. – 31.07.2018.	01.08.2018. – 31.12.2018.

Neapliekamā minimuma piemērošanas laikā gadā iespējamā iedzīvotāju ienākuma nodokļa parāda un pārmaksas diapazons

	2018.gads	2019.gads	2020.gads
iedzīvotāju ienākuma nodokļa parāda vai pārmaksas iespējamais diapazons gadā	no 480 euro pārmaksas līdz 480 euro parādam pret valsti	no 552 euro pārmaksas līdz 552 euro parādam pret valsti	no 600 euro pārmaksas līdz 600 euro parādam pret valsti

No neapliekamā minimuma sistēmas izrietošās sekas

1. Sistēma joprojām saglabā ievērojamas IIN pārmaksas. Vai mērķis sasniegts?
2. Sistēma rada nopietnu, iepriekš nebijušu slogu IIN maksātājam, proti, tā var veidot IIN parādsaistības pret valsti.
3. Sistēma kļuvusi vēl sarežģītāka. Vai to var izprast vidēja mērā IIN maksātājs?
4. Sistēma IIN maksātājam rada nesamērīgu slogu:
 - uzliek pienākumu pastiprināti sekot līdzī savu nodokļu nomaksai;
 - uzliek pienākumu iesniegt gada ienākumu deklarāciju;
5. Slogs arī darba devējam un nodokļu administrācijai.
6. Ar ko vēl cilvēkiem jāērēķinās:
 - administratīvā atbildība,
 - IIN parāda piedziņa,
 - nokavējuma procenti.

Reformas efektivitāte

- Likumdevēja un valdības rīcība mērķtiecīgi paredzēja gan IIN maksātājam, gan valstij (VID personā), gan darba devējam krietni lielāku administratīvo slogu saistībā ar neapliekamā minimuma piemērošanu.
- Reformas gaitā nav konstatējami apsvērumu, vai un kā šis slogs atsver labumu, ko IIN maksātājs iegūs katru mēnesi.

Reformas efektivitāte

- Minētās sekas ne vien nonāk pretrunā nodokļu teorijas atziņām, ka: „(..) nodokļu sistēmā jāparedz pēc iespējas mazāks obligāto maksājumu skaits. Šī prasība nozīmē, ka līdz minimumam jāsamazina procedūru skaits, kas jāpilda nodokļu maksātājiem, rezultātā samazinot, gan nodokļu saistības izpildes, gan iekasēšanas izmaksas (..)”, bet arī
- pārkāpj vispārpieņemto principu, ka nodokļu maksātājs, kas godprātīgi maksā nodokļus, nevar ciest no nodokļu sistēmas nepilnībām. Šobrīd neapliekamā minimuma sistēma paredz pretējo.

Jo ilgāk nodokļu maksātājs nesaņem pārmaksāto nodokļu summu un jo lielāks ir procents, kura ietekmē mazinās naudas vērtība, jo vairāk nodokļu maksātājs zaudē

Vērtības samazinājums pie dažādām diskonta likmēm

Diskonta likme/ Gads	Pie 1%	Pie 3%	Pie 6%
1. gads	1%	2,9%	5,7%
2. gads	2%	5,7%	11%
3. gads	2,9%	8,5%	16%

Piemēram, ja, piemērojot gada diferencēto neapliekamo minimumu, veidojās IIN pārmaksa 480 euro apmērā, attiecīgās naudas vērtība samazinās atkarībā no tā, kurā gadā nodokļa maksātājs to lūdz atmaksāt. Tāpat naudas vērtības samazinājums atkarīgs no piemērojamās diskonta likmes.

Diskonta likme	1%	3%	6%
1.gads	475,2 euro	466,08 euro	452,64 euro
2.gads	470,4 euro	452,64 euro	427,2 euro
3.gads	466,08 euro	439,2 euro	403,2 euro

Piemēram, IIN pārmaxsa 480 euro apmērā pirmajā gada pie 3% diskonta likmes (inflācijas procents) zaudē savu vērtību par 13,92 euro utt. (sk. tabulu). Citiem vārdiem - lai arī pēc gada fiziski tiks saņemti 480 euro, cilvēks varēs nopirkt preces, pakalpojumus utt. par 13,92 euro mazākā vērtībā, nekā tās varēja nopirkt pārmaxsas izveidošanās gadā.

Diskonta likme	1%	3%	6%
1.gads	4,8 euro	13,92 euro	27,36 euro
2.gads	9,6 euro	27,36 euro	52,8 euro
3.gads	13,92 euro	40,8 euro	76,8 euro

Vai esi parādā valstij vai esi tai aizdevis savu naudu?

Piemērojot dažādu mēneša prognozēto neapliekamo minimumu (ņemot vērā iepriekšējā perioda ienākumu), veidojas parāds vai pārmaxsa atkarībā no apgādājamo skaita.

Situācija pēc deklarācijas iesniegšanas

Apkopējs / pastnieks, 450 EUR bruto mēnesī

Mēneša neto ienākumu izmaiņas 2018.pret 2017.gadu un 2019. pret 2018.gadu

Bez apgādājamajiem

2018.pret 2017.gadu : + 24,02 EUR/mēn
2019.pret 2018.gadu : + 6,02 EUR/ mēn

Ar 1 apgādājamo

2018.pret 2017.gadu : + 23,77 EUR/mēn
2019.pret 2018.gadu : + 0,81 EUR/ mēn

Ar 2 apgādājamajiem

2018.pret 2017.gadu : -2,25 EUR/mēn
2019.pret 2018.gadu : + 0,00 EUR/ mēn

Ar 3 apgādājamajiem

2018.pret 2017.gadu : -2,25 EUR/mēn
2019.pret 2018.gadu : + 0,00 EUR/ mēn

Ar 4 apgādājamajiem

2018.pret 2017.gadu : -2,25 EUR/mēn
2019.pret 2018.gadu : + 0,00 EUR/ mēn

Ar 5 apgādājamajiem

2018.pret 2017.gadu : -2,25 EUR/mēn
2019.pret 2018.gadu : + 0,00 EUR/ mēn

23

Apkopējs / pastnieks, 450 EUR bruto mēnesī Deklarācijas rezultāts (parādā valstij vai pārāk)

Ja prognozētais **neapliekamais minimums 0 EUR**

Bez apgādājamajiem: 471,43 EUR pārāk

1 apgādājams: 471,43 EUR pārāk

2 apgādājami: 471,43 EUR pārāk

3 apgādājami: 0,00 EUR

4 apgādājami: 0,00 EUR

Ja prognozētais **neapliekamais minimums 200 EUR**

Bez apgādājamajiem: **8,57 EUR parāds**

1 apgādājams: **8,57 EUR parāds**

2 apgādājami: 0,00 EUR

3 apgādājami: 0,00 EUR

4 apgādājami: 0,00 EUR

Bez apgādājamajiem

Neapliekamais min. 0 EUR: 471,43 EUR pārāk

Neapliekamais min. 50 EUR: 351,43 EUR pārāk

Neapliekamais min. 100 EUR: 231,43 EUR

pārāk

Neapliekamais min. 200 EUR: **8,57 EUR parāds**

4 apgādājami

Neapliekamais min. 0 EUR: 0,00 EUR

Neapliekamais min. 50 EUR: 0,00 EUR

Neapliekamais min. 100 EUR: 0,00 EUR

Neapliekamais min. 200 EUR: 0,00 EUR

24

Bērnudārza audzinātāja, 750 EUR bruto mēnesī

Mēneša neto ienākumu izmaiņas 2018.pret 2017.gadu un 2019. pret 2018.gadu

Bez apgādājamajiem

2018.pret 2017.gadu : + 14,87 EUR/mēn
2019.pret 2018.gadu : + 6,54 EUR/ mēn

Ar 1 apgādājamo

2018.pret 2017.gadu : + 14,62 EUR/mēn
2019.pret 2018.gadu : + 12,54 EUR/ mēn

Ar 2 apgādājamajiem

2018.pret 2017.gadu : +14,37 EUR/mēn
2019.pret 2018.gadu : + 18,54 EUR/ mēn

Ar 3 apgādājamajiem

2018.pret 2017.gadu : + 9,76 EUR/mēn
2019.pret 2018.gadu : + **0,00 EUR/ mēn**

Ar 4 apgādājamajiem

2018.pret 2017.gadu : - **3,75 EUR/mēn**
2019.pret 2018.gadu : + **0,00 EUR/ mēn**

Ar 5 apgādājamajiem

2018.pret 2017.gadu : - **3,75 EUR/mēn**
2019.pret 2018.gadu : + **0,00 EUR/ mēn**

25

Bērnudārza audzinātāja, 750 EUR bruto mēnesī

Deklarācijas rezultāts (parādā valstij vai pārākā)

Ja prognozētais **neapliekamais minimums 0 EUR**

Bez apgādājamajiem: 214,29 EUR pārākā

1 apgādājamo: 214,29 EUR pārākā

2 apgādājamie: 214,29 EUR pārākā

3 apgādājamie: 162,00 EUR pārākā

4 apgādājamie: 0,00 EUR

Bez apgādājamajiem

Neapliekamais min. 0 EUR: 214,29 EUR pārākā

Neapliekamais min. 50 EUR: 94,29 EUR pārākā

Neapliekamais min. 100 EUR: **25,71 EUR parāds**

Neapliekamais min. 200 EUR: **265,71 EUR parāds**

Ja prognozētais **neapliekamais minimums 200 EUR**

Bez apgādājamajiem: **265,71 EUR parāds**

1 apgādājamo: **265,71 EUR parāds**

2 apgādājamie: 265,71 EUR pārākā

3 apgādājamie: 0,00 EUR

4 apgādājamie: 0,00 EUR

4 apgādājamie

Neapliekamais min. 0 EUR: 0,00 EUR

Neapliekamais min. 50 EUR: 0,00 EUR

Neapliekamais min. 100 EUR: 0,00 EUR

Neapliekamais min. 200 EUR: 0,00 EUR

26

Cik liela neto alga ir iespējama apkopējai/ istabenei/pastniekam ar bruto algu 450 euro mēnesī?

Gadi	Apgādājamo skaits						
	Nav	1	2	3	4	5	6
2017	335,66	375,91	402,75	402,75	402,75	402,75	402,75
2018	359,69	399,69	400,50	400,50	400,50	400,50	400,50
2019	365,70	400,50	400,50	400,50	400,50	400,50	400,50

Neto algas izmaiņas 2018.gadā pret 2017.gadu un 2019.gadā pret 2018.gadu ar bruto algu 450 euro mēnesī

Mēneša neto ienākuma izmaiņas 2018.gadā pret 2017.gadu						
Apgādājamo skaits						
Nav	1	2	3	4	5	6
24,02	23,77	-2,25	-2,25	-2,25	-2,25	-2,25
Mēneša neto ienākuma izmaiņas 2019.gadā pret 2018.gadu						
6,02	0,81	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Cik liela neto alga ir iespējama veikala pārdevējai ar bruto algu 500 euro mēnesī?

Gadi	Apgādājamo skaits						
	Nav	1	2	3	4	5	6
2017	369,22	409,47	447,50	447,50	447,50	447,50	447,50
2018	391,71	431,71	445,00	445,00	445,00	445,00	445,00
2019	397,82	443,82	445,00	445,00	445,00	445,00	445,00

Neto algas izmaiņas 2018.gadā pret 2017.gadu un 2019.gadā pret 2018.gadu ar bruto algu 500 euro mēnesī

Mēneša neto ienākuma izmaiņas 2018.gadā pret 2017.gadu						
Apgādājamo skaits						
Nav	1	2	3	4	5	6
22,50	22,25	-2,50	-2,50	-2,50	-2,50	-2,50
Mēneša neto ienākuma izmaiņas 2019.gadā pret 2018.gadu						
6,10	12,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Cik liela neto alga ir iespējama pirmsskolas izglītības skolotājam ar bruto algu 750 euro mēnesī?

Gadi	Apgādājamo skaits						
	Nav	1	2	3	4	5	6
2017	536,99	577,24	617,49	657,74	671,25	671,25	671,25
2018	551,86	591,86	631,86	667,50	667,50	667,50	667,50
2019	558,39	604,39	650,39	667,50	667,50	667,50	667,50

Neto algas izmaiņas 2018.gadā pret 2017.gadu un 2019.gadā pret 2018.gadu ar bruto algu 750 euro mēnesī

Mēneša neto ienākuma izmaiņas 2018.gadā pret 2017.gadu							
Apgādājamo skaits							
Nav	1	2	3	4	5	6	
14,87	14,62	14,37	9,76	-3,75	-3,75	-3,75	
Mēneša neto ienākuma izmaiņas 2019.gadā pret 2018.gadu							
6,54	12,54	18,54	0,00	0,00	0,00	0,00	

Cik liela neto alga ir iespējama
žurnālistam
ar bruto algu 900 euro mēnesī?

Gadi	Apgādājamo skaits						
	Nav	1	2	3	4	5	6
2017	637,65	677,90	718,15	758,40	798,65	805,50	805,50
2018	647,94	687,94	727,94	767,94	801,00	801,00	801,00
2019	654,74	700,74	746,74	792,74	801,00	801,00	801,00

Neto algas izmaiņas 2018.gadā pret 2017.gadu un
2019.gadā pret 2018.gadu
ar bruto algu 900 euro mēnesī

Mēneša neto ienākuma izmaiņas 2018.gadā pret 2017.gadu						
Apgādājamo skaits						
Nav	1	2	3	4	5	6
10,30	10,05	9,80	9,55	2,35	-4,50	-4,50
Mēneša neto ienākuma izmaiņas 2019.gadā pret 2018.gadu						
6,80	12,80	18,80	24,80	0,00	0,00	0,00

Cik liela neto alga ir iespējama ugunsdzēsējam/glābējam ar bruto algu 1100 euro mēnesī?

Gadi	Apgādājamo skaits						
	Nav	1	2	3	4	5	6
2017	771,86	812,11	852,36	892,61	932,86	973,11	984,50
2018	783,20	823,20	863,20	903,20	943,20	979,00	979,00
2019	783,20	829,20	875,20	921,20	967,20	979,00	979,00

Neto algas izmaiņas 2018.gadā pret 2017.gadu un 2019.gadā pret 2018.gadu ar bruto algu 1100 euro mēnesī

Mēneša neto ienākuma izmaiņas 2018.gadā pret 2017.gadu						
Apgādājamo skaits						
Nav	1	2	3	4	5	6
11,34	11,09	10,84	10,59	10,34	5,89	-5,50
Mēneša neto ienākuma izmaiņas 2019.gadā pret 2018.gadu						
0,00	6,00	12,00	18,00	24,00	0,00	0,00

Cik liela neto alga ir iespējama Saeimas deputātam ar bruto algu 3050 euro mēnesī?

Gadi	Apgādājamo skaits						
	Nav	1	2	3	4	5	6
2017	2115,71	2155,96	2196,21	2236,46	2276,71	2316,96	2357,21
2018	2130,11	2170,11	2210,11	2250,11	2290,11	2330,11	2370,11
2019	2130,11	2176,11	2222,11	2268,11	2314,11	2360,11	2406,11

Neto algas izmaiņas 2018.gadā pret 2017.gadu un 2019.gadā pret 2018.gadu ar bruto algu 3050 euro mēnesī

Mēneša neto ienākuma izmaiņas 2018.gadā pret 2017.gadu						
Apgādājamo skaits						
Nav	1	2	3	4	5	6
14,40	14,15	13,90	13,65	13,40	13,15	12,90
Mēneša neto ienākuma izmaiņas 2019.gadā pret 2018.gadu						
0,00	6,00	12,00	18,00	24,00	30,00	36,00

Cik liela neto alga ir iespējama Rīgas Satiksmes valdes loceklim ar bruto algu 5150 euro mēnesī?

Gadi	Apgādājamo skaits						
	Nav	1	2	3	4	5	6
2017	3562,92	3603,17	3643,42	3683,67	3723,92	3764,17	3804,42
2018	3514,74	3554,74	3594,74	3634,74	3674,74	3714,74	3754,74
2019	3562,31	3608,31	3654,31	3700,31	3746,31	3792,31	3838,31

Neto algas izmaiņas 2018.gadā pret 2017.gadu un 2019.gadā pret 2018.gadu ar bruto algu 5150 euro mēnesī

Mēneša neto ienākuma izmaiņas 2018.gadā pret 2017.gadu						
Apgādājamo skaits						
Nav	1	2	3	4	5	6
-48,18	-48,18	-48,18	-48,18	-49,18	-49,43	-49,68
Mēneša neto ienākuma izmaiņas 2019.gadā pret 2018.gadu						
47,57	53,57	59,57	65,57	71,57	77,57	83,57

Regulējuma nosacījumu ietekme

Gada laikā piemērojot dažādus lielumus prognozētajam neapliekamajam minimumam pienākošos neto ienākumu var saņemt tikai tad, ja sastāda gada ienākumu deklarāciju.

Var rasties vai nu pārākšana, vai **parāds**.

Pastnieka/apkopējas/istabenes ar bruto ienākumu 450 euro mēnesī deklarācijas rezultāts (**parāds** vai pārākšana)?

Apgādājamo skaits	Piemērotais prognozētais neapliekamais minimums			
	0 EUR	50 EUR	100 EUR	200 EUR
Nav	-471,43	-351,43	-231,43	8,57
1	-471,43	-351,43	-231,43	8,57
2	-471,43	0	0	0
3	0	0	0	0
4	0	0	0	0

Veikala pārdevējas
ar bruto ienākumu 500 euro mēnesī
deklarācijas rezultāts (**parāds** vai pārmaksa)?

Apgādā- jamo skaits	Piemērotais prognozētais neapliekamais minimums			
	0 EUR	50 EUR	100 EUR	200 EUR
Nav	-428,57	-308,57	-188,57	51,43
1	-428,57	-308,57	-188,57	51,43
2	-428,57	0	0	0
3	0	0	0	0
4	0	0	0	0

Pirmsskolas izglītības skolotāja
ar bruto ienākumu 750 euro mēnesī
deklarācijas rezultāts (**parāds** vai pārmaksa)?

Apgādā- jamo skaits	Piemērotais prognozētais neapliekamais minimums			
	0 EUR	50 EUR	100 EUR	200 EUR
Nav	-214,29	-94,29	25,71	265,71
1	-214,29	-94,29	25,71	265,71
2	-214,29	-94,29	25,71	265,71
3	-162,00	-42,00	0	0
4	0	0	0	0

Žurnālista ar bruto ienākumu 900 euro mēnesī
deklarācijas rezultāts (**parāds** vai pārmaksa)?

Apgādājamo skaits	Piemērotais prognozētais neapliekamais minimums			
	0 EUR	50 EUR	100 EUR	200 EUR
Nav	-85,72	34,28	154,28	394,28
1	-85,72	34,28	154,28	394,28
2	-85,72	34,28	154,28	394,28
3	-85,72	34,28	154,28	394,28
4	-2,40	0	0	0

Ugunsdzēsēja/glābēja
ar bruto ienākumu 1100 euro mēnesī
deklarācijas rezultāts (**parāds** vai pārmaksa)?

Apgādājamo skaits	Piemērotais prognozētais neapliekamais minimums			
	0 EUR	50 EUR	100 EUR	200 EUR
Nav	0	120,00	240,00	480,00
1	0	120,00	240,00	480,00
2	0	120,00	240,00	480,00
3	0	120,00	240,00	480,00
4	0	120,00	240,00	429,60

Saeimas deputāta
ar bruto ienākumu 3050 euro mēnesī
deklarācijas rezultāts (**parāds** vai pārmaksa)?

Apgādājamo skaits	Piemērotais prognozētais neapliekamais minimums			
	0 EUR	50 EUR	100 EUR	200 EUR
Nav	0	120,00	240,00	480,00
1	0	120,00	240,00	480,00
2	0	120,00	240,00	480,00
3	0	120,00	240,00	480,00
4	0	120,00	240,00	480,00

Rīgas Satiksmes valdes locekļa
ar bruto ienākumu 5150 euro mēnesī
deklarācijas rezultāts (**parāds** vai pārmaksa)?

Apgādājamo skaits	Piemērotais prognozētais neapliekamais minimums			
	0 EUR	50 EUR	100 EUR	200 EUR
Nav	571,20	691,20	811,20	1051,20
1	571,20	691,20	811,20	1051,20
2	571,20	691,20	811,20	1051,20
3	571,20	691,20	811,20	1051,20
4	571,20	691,20	811,20	1051,20

Ko **#NodokļuReforma** paredz 2019. gadā?

Neapliekamais minimums

Ienākumiem līdz 440 eiro mēnesī
maksimālais neapliekamais minimums
palielināts no 200
uz **230** eiro

Atvieglojums par apgādībā esošu personu

Palielināts atvieglojums par
apgādībā esošu personu no 200
uz **230** eiro mēnesī

Pensionāra neapliekamais minimums

Pensionāra neapliekamais
minimums palielināts no 250
uz **270** eiro mēnesī

Diferencētais neapliekamais minimums

Mēneša ienākums, līdz kuram tiek
piemērots diferencētais neapliekamais
minimums, palielināts no 1000
uz **1100** eiro mēnesī

#NodokļuReforma

49

Labumu «stikla griesti»

Vai IIN atvieglojumi (NM un atvieglojumi par apgādājamajiem) sasniedz mērķi:

- Vai visi, kas ir tiesīgi saņemt atvieglojumus, var tos izmantot?
- Vai atvieglojumus iespējams izmantot pilnā apmērā?

50

Nodarbinātie, kuriem nevar piemērot neapliekamo minimumu un atvieglojumus

Gadi	2015	2016	2017	Piezīmes
Viena darba vieta pie MUN	45 597	49 252	43 501	Nav tiesības piemērot attaisnotos izdevumus, NM un atvieglojumus
Vairākas darba vietas pie MUN	4 943	5 599	5 258	Nav tiesības piemērot attaisnotos izdevumus, NM un atvieglojumus
Vienlaikus nodarbināts pie VN un MUN	53 371	54 360	48 023	Nav tiesību piemērot NM un atvieglojumus
Vairākas darba vietas pie VN (% no visiem)	12,46%	12,28%	13,08%	Uz 2018.gada jūniju 7201 MUN darbiniekiem ir apgādājāmie par kuriem nevar piemērot atvieglojumus
Viena darba vieta pie MUN (% no visiem)	4,78%	5,16%	4,55%	
Vairākas darba vietas pie MUN (% no visiem)	0,52%	0,59%	0,55%	
Vienlaikus nodarbināts pie VN un MUN (% no visiem)	5,60%	5,70%	5,02%	

51

Nepieciešamais ienākumu apjoms mēnesī, lai tiktu attiecināti atvieglojumi

52

Salīdzinoši dati par neapliekamā minimuma, atvieglojuma par apgādājamajiem piemērošanu

	2015. VI	2016.VI	2017.VI	2018.VI
Nodarbinātie ar apgādājamiem, kam nevar tikt piemērots NM un atvieglojumi par apgādājamo, jo alga ir mazāka kā atvieglojumi	18% no nodarbinātajiem ar apgādājamajiem nevar pilnā mērā izmantot tiem pienākušos atvieglojumus	18% no nodarbinātajiem ar apgādājamajiem nevar pilnā mērā izmantot tiem pienākušos atvieglojumus	15,9% no nodarbinātajiem ar apgādājamajiem nevar pilnā mērā izmantot tiem pienākušos atvieglojumus	19% no nodarbinātajiem ar apgādājamajiem nevar pilnā mērā izmantot tiem pienākušos atvieglojumus
Nevar tikt piemēroti atvieglojumi pilnā apmērā	11,1% no visiem nodarbinātajiem	12,9% no visiem nodarbinātajiem	12,0% no visiem nodarbinātajiem	13,9% no visiem nodarbinātajiem

IIN aprēķina rezultāts, piemērojot pienākošos atvieglojumus noteiktā perioda vidējam atalgojumam

	Nav apgādājamo	1 apgādājamais	2 apgādājамie	3 apgādājамie	4 apgādājамie	5 apgādājамie	6 apgādājамie
2015.06	135.08	97.13	59.18	21.23	-16.72	-54.67	-92.62
2016.06	145.37	105.12	64.87	24.62	-15.63	-105.27	-96.13
2017.06	161.17	120.92	80.67	40.42	0.17	-91.54	-80.32
2018.06	160.2	120.2	80.2	40.2	0.2	-39.8	-79.8

Nodarbināto skaits*, kuri nevar pilnībā izmantot atvieglojumus, strādājot vispārējā nodokļu maksāšanas režīmā (2018.gada jūnijs)

Nevar izmantot pilnībā atvieglojumus, jo alga ir mazāka kā atvieglojumi	14% no tiem, kas ir reģistrēti ar vienu apgādājamo
Ar divām reģistrētām apgādājamām personām	7,3% no visiem nodarbinātiem
Nevar izmantot pilnībā atvieglojumus, jo alga ir mazāka kā atvieglojumi	24.2% no tiem, kas ir reģistrēti ar diviem apgādājamiem
Ar trim reģistrētām apgādājamām personām	1,4 % no visiem nodarbinātiem
Nevar izmantot pilnībā atvieglojumus, jo alga ir mazāka kā atvieglojumi	36,7% no tiem, kas ir reģistrēti ar trim apgādājamiem
Ar četrām reģistrētām apgādājamām personām	0,2 % no visiem nodarbinātiem
Nevar izmantot pilnībā atvieglojumus, jo alga ir mazāka kā atvieglojumi	50% no tiem, kas ir reģistrēti ar četriem apgādājamiem
Nevar pilnībā izmantot atvieglojumus, jo alga ir mazāka kā atvieglojumi ar piecām reģistrētām apgādājamām personām	66,4% no tiem, kas ir reģistrēti ar pieciem apgādājamiem
Kopumā nevar izmantot atvieglojumus (NM vai atvieglojumu par apgādājamiem veidā)	15,2% no visiem nodarbinātiem

* Pēc bruto ienākumu apjoma

55

Attaisnoto izdevumu piemērošana

2018.gadā maksimālā pārmaksa iedzīvotāju ienākuma nodoklim no izglītības, medicīnas un zobārstniecības pakalpojumu izmantošanas var būt 120 EUR.

Ierobežojums, kas ieviests, ja nodokļu maksātājs veicis iemaksas pensiju fondos vai dzīvības apdrošināšanā, kad nosaka 10 % no gada apliekamā ienākuma, bet ne vairāk kā 4000 EUR nozīmē, ka maksimālā pārmaksātā iedzīvotāju ienākuma nodokļu summa var būt no 0 līdz 800 euro.

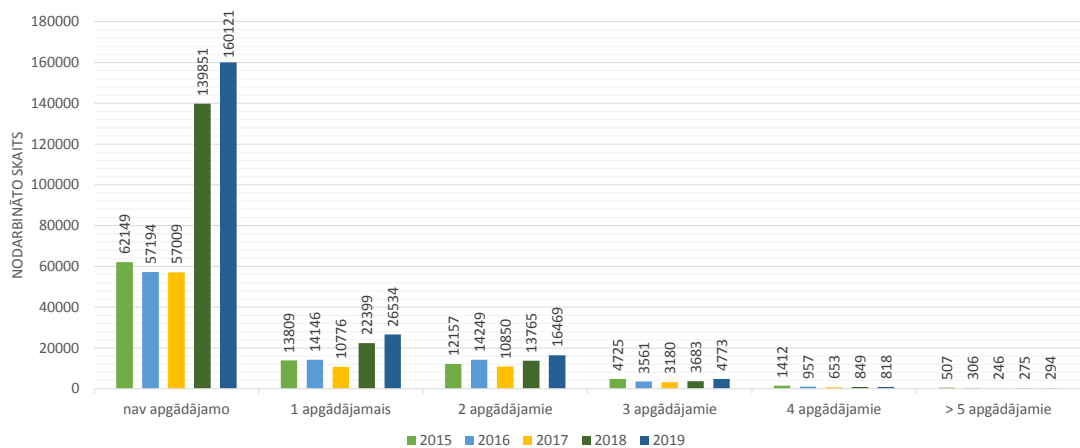
56

**Bruto ienākumu lielums, pie kuriem nav iespēju piemērot
atvieglojumus un attaisnotos izdevumus pilnā apmērā
2015. līdz 2019.gadam, EUR gadā**

	2015	2016	2017	2018	2019
0 apgādājāmie	Līdz 600 EUR	Līdz 1200 EUR	Līdz 1200 EUR	Līdz 3000 EUR	Līdz 3600 EUR
1 apgādājāmie	Līdz 3000 EUR	Līdz 3600 EUR	Līdz 4200 EUR	Līdz 5400 EUR	Līdz 6000 EUR
2 apgādājāmie	Līdz 5400 EUR	Līdz 6000 EUR	Līdz 6600 EUR	Līdz 7800 EUR	Līdz 8400 EUR
3 apgādājāmie	Līdz 7200 EUR	Līdz 7800 EUR	Līdz 8400 EUR	Līdz 9600 EUR	Līdz 10800 EUR
4 apgādājāmie	Līdz 9600 EUR	Līdz 10200 EUR	Līdz 10800 EUR	Līdz 11400 EUR	Līdz 13200 EUR
5 apgādājāmie	Līdz 12000 EUR	Līdz 13200 EUR	Līdz 13200 EUR	Līdz 13800 EUR	Līdz 15600 EUR
6 apgādājāmie	Līdz 13800 EUR	Līdz 15000 EUR	Līdz 15600 EUR	Līdz 16200 EUR	Līdz 19200 EUR

57

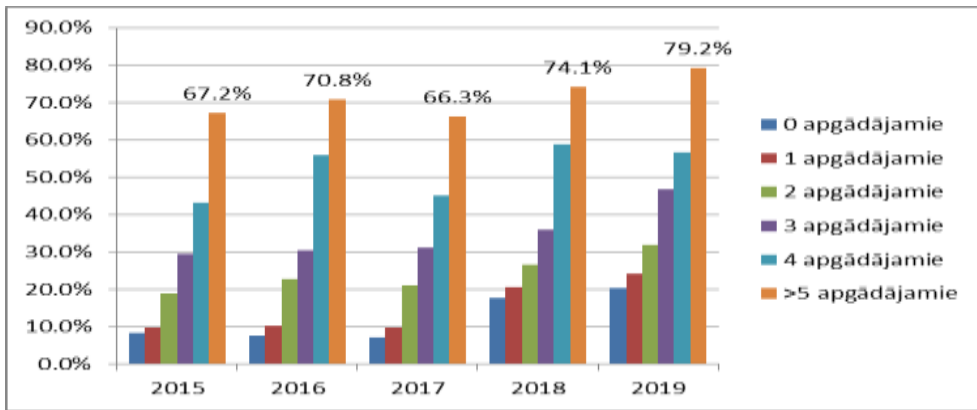
**Nodarbināto skaits pa gadiem* atbilstošā bruto ienākumu līmenī,
kuriem nav iespēju piemērot attaisnotos izdevumus un atvieglojumus**

* 2019.gadā tiek pieņemts, ka ienākumu līmenis paliek iepriekšējais

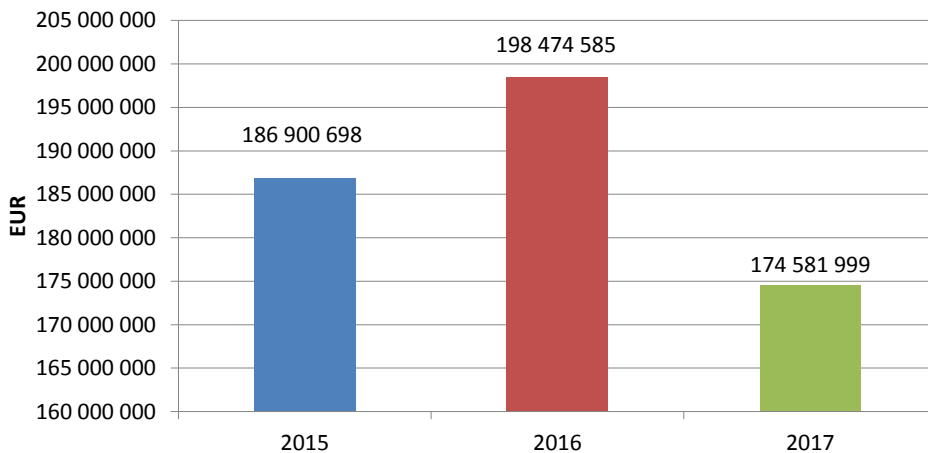
58

Procentuālais apjoms no noteiktās grupas nodarbināto skaita pa gadiem* atbilstošā bruto ienākumu līmenī, kuriem nav iespēju piemērot attaisnotos izdevumus

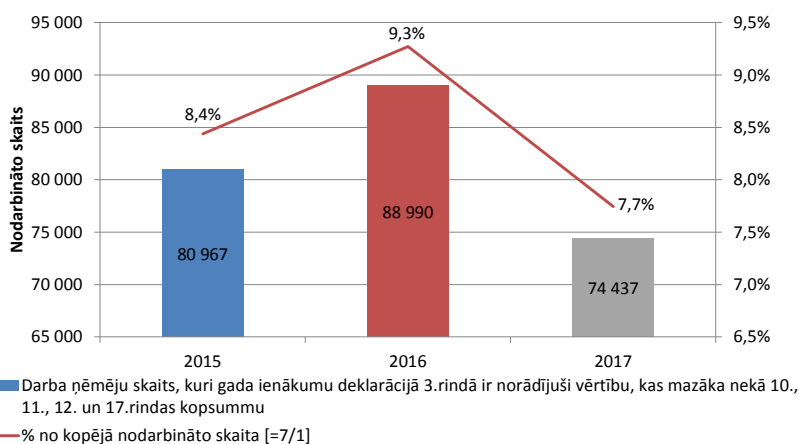

*2019.gadā tiek pieņemts, ka ienākumu līmenis paliek iepriekšējais

GID darba ņēmēju norādīto attaisnoto izdevumu apmērs
(medicīna, izglītība, ziedojumi uc., bez soc.iemaksām)

Darba ņēmēju skaits un to proporcija pret kopējo nodarbināto skaitu, kuru gada ienākumu deklarācijā apliekamais ienākums ir mazāks par attaisnotajiem izdevumiem, neapliekamo minimumu un atvieglojumiem

61

Nepiemēroto attaisnoto izdevumu, neapliekamā minimuma un atvieglojuma summas

	2015	2016	2017
Gada laikā nepiemēroto attaisnoto izdevumu, neapliekamā minimuma, atvieglojumu summa	- 91 197 302	- 106 755 981	- 93 929 354
Nepiemērojamā summa uz vienu iesniedzēju	- 1 126	-1 200	1 262
% daļa, kas nevar tikt atgūta attiecībā pret kopējo attaisnoto izdevumu apjomu	49%	54%	54%

62

Vai ieguvēju tiešām ir tik daudz?

63

Kopsavilkums par izmaiņu ietekmi 2018/2017.gadiem

Kopsavilkums	Pozitīvas izmaiņas		Negatīvas izmaiņas	
	Nodarbināto skaits	% no noteiktās grupas	Nodarbināto skaits	% no noteiktās grupas
Kopā nodarbinātie	677457	84.8%	59320	7.4%
Bez apgādājamiem	520677	87.1%	25993	4.3%
ar 1 apgādājamo	107716	85.0%	9685	7.6%
ar 2 apgādājamiem	41077	69.6%	17644	29.9%
ar 3 apgādājamiem	7144	59.6%	4808	40.1%
ar 4 apgādājamiem	748	43.5%	973	56.5%
ar 5 apgādājamiem	95	30.4%	217	69.6%

64

Cik tas viss izmaksā VID?

VID kopējie izdevumi (budžets):

No 2018. gada budžeta valsts ieņēmumu un muitas politikas nodrošināšanai tika atvēlēti **124 917 764 Euro**.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa un MK noteikumu realizācijai pieprasītās summas anotācijās (no 2015. - 2018.gadam)

Izmaksas	Kopā EUR
Nodokļu informācijas sistēma NIS	455060
EDS	178026
Datu noliktavas sistēma DNS	182582
Audita atbalsta informācijas sistēma ASIS	104665
VID WEB servisu sistēma	10066
VID informācijas sistēmas savietotāja	14300
Kopā	953011

Vitamīni tautsaimniecībai. Un kā ir kaimiņvalstīs?

1000 Euro **neto** algas aprēķina rādītāji Baltijas valstīs 2018.gadā, bez apgādājamajiem

Rādītājs	Latvija	Lietuva	Igaunija
Neto algas apmērs	1000 Euro	1000 Euro	1000 Euro
Ienākuma nodoklis	250,00 Euro	197,37 Euro	125,00 Euro
Neapliekamais minimums	nepienākas	nepienākas	500,00 Euro
D/η sociālās iemaksas	154,49 Euro	118,42 Euro	42,01 Euro
Bruto algas apmērs	1404,49 Euro	1 315,79 Euro	1167,01 Euro
D/d sociālās iemaksas	338,34 Euro	410,26 Euro	394,45 Euro
DARBA DEVĒJA ALGAS FONDS	1743,19 Euro	1 726,05 Euro	1561,46 Euro

1000 Euro **bruto** algas aprēķina rādītāji Baltijas valstīs 2018.gadā, bez apgādājamajiem

Rādītājs	Latvija	Lietuva	Igaunija
Bruto algas apmērs	1000 Euro	1000 Euro	1000 Euro
Ienākuma nodoklis	178,00 Euro	138,00 Euro	92,80 Euro
Neapliekamais minimums	nepienākas	80 Euro	500,00 Euro
D/ņ sociālās iemaksas	110,00 Euro	90,00 Euro	36,00 Euro
NETO ALGAS APMĒRS	712,00 Euro	772,00 Euro	871,20 Euro
D/d sociālās iemaksas	240,90 Euro	311,80 Euro	338,00 Euro
Darba devēja algas fonds	1241,26 Euro	1311,80 Euro	1338,00 Euro

1000 Euro **neto** algas aprēķina rādītāji Baltijas valstīs 2019.gadā, bez apgādājamajiem

Rādītājs	Latvija	Lietuva	Igaunija
Neto algas apmērs	1000 Euro	1000 Euro	1000 Euro
Ienākuma nodoklis	250,00 Euro	304,63 Euro	125,00 Euro
Neapliekamais minimums	nepiemēro	134,59 Euro	500,00 Euro
D/ņ sociālās iemaksas	154,49 Euro	343,10 Euro	42,01 Euro
Bruto algas apmērs	1404,49 Euro	1657,73 Euro	1167,01 Euro
D/d sociālās iemaksas	338,34 Euro	29,34 Euro	394,45 Euro
DARBA DEVĒJA ALGAS FONDS	1743,19 Euro	1687,07 Euro	1561,46 Euro

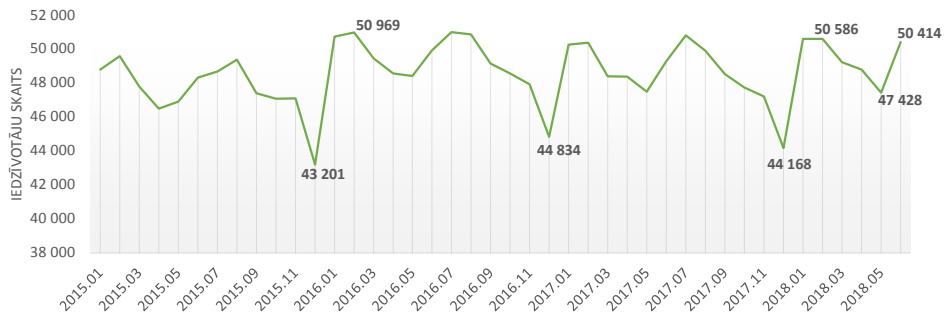
1000 Euro **bruto** algas aprēķina rādītāji Baltijas valstīs 2019.gadā, bez apgādājamajiem

Rādītājs	Latvija	Lietuva	Igaunija
Bruto algas apmērs	1000 Euro	1000 Euro	1000 Euro
Ienākuma nodoklis	171,03 Euro	153,35 Euro	92,80 Euro
Neapliekamais minimums	34,85 Euro	233,25 Euro	500,00 Euro
D/ņ sociālās iemaksas	110,00 Euro	90,00 Euro	36,00 Euro
NETO ALGAS APMĒRS	718,27 Euro	772,00 Euro	871,20 Euro
D/d sociālās iemaksas	240,90 Euro	311,80 Euro	338,00 Euro
Darba devēja algas fonds	1241,26 Euro	1311,80 Euro	1338,00 Euro

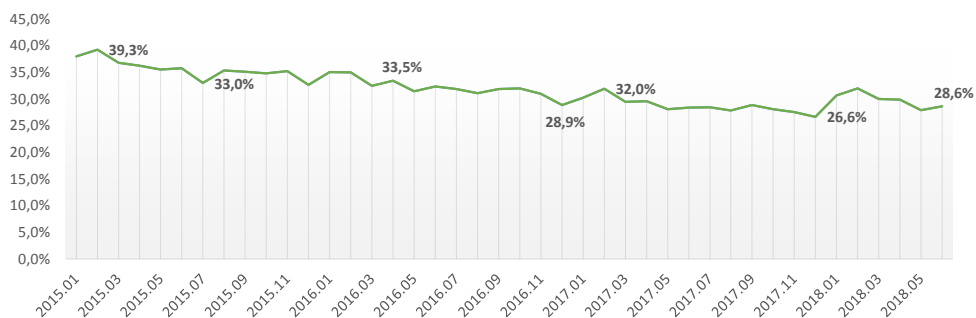
Nevienlīdzība, zemi ienākumi vai ēnu ekonomika? Faktisko datu analīzes rezultāts uzrāda

- Ap 6 % no visiem nodarbinātajiem nav nekādu ienākumu (2015-2018).
- 2018.gadā vairāk nekā 64 % nodarbināto saņem darba samaksu līdz vidējai algai.
- Ap 29 % nodarbināto saņem darba samaksu, kas mazāka par minimālo algu.

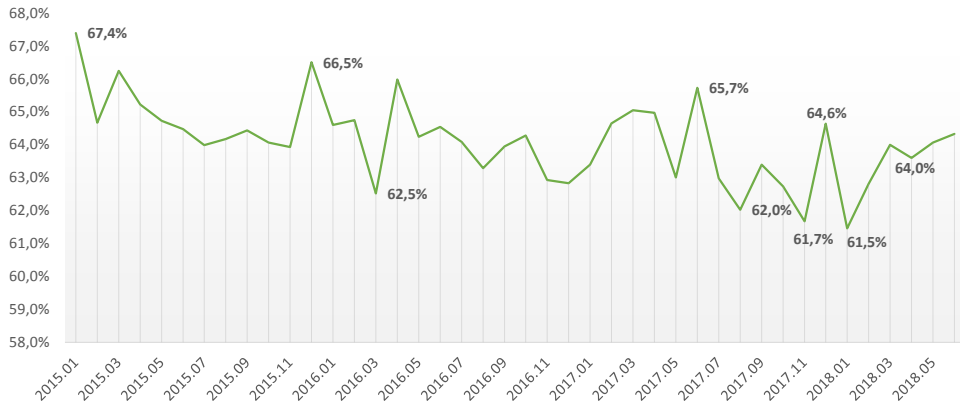
Nodarbināto skaits, kuri tiek nodarbināti bez atalgojuma (01.2015.-06.2018., cilv. gadā)

Nodarbināto skaits, kas saņem atalgojumu līdz minimālajai algai (01.2015.-06.2018., %)

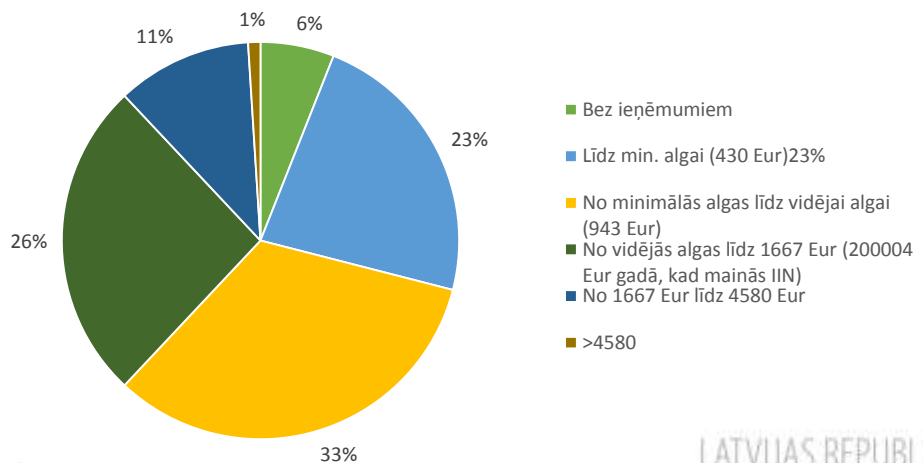

Nodarbināto skaits, kas saņem atalgojumu līdz vidējai algai (01.2015.-06.2018., %)

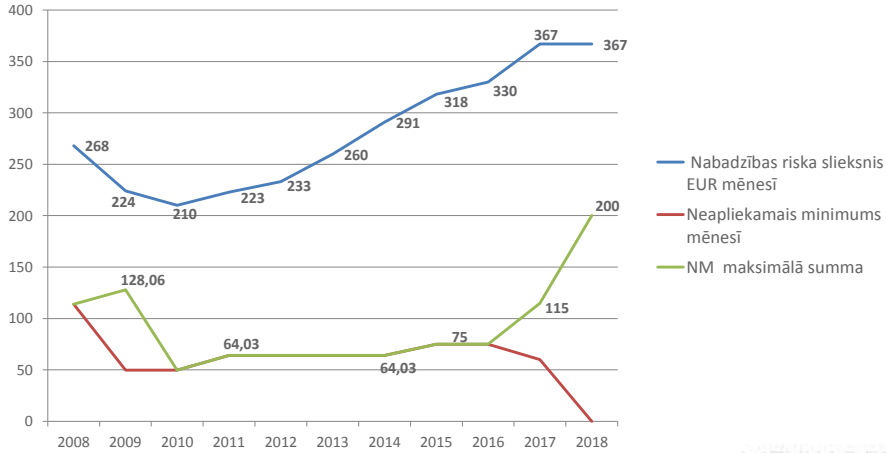
75

Bruto ieņēmumi vispārējā nodokļu režīmā strādājošajiem (uz 2018.gada jūniju)

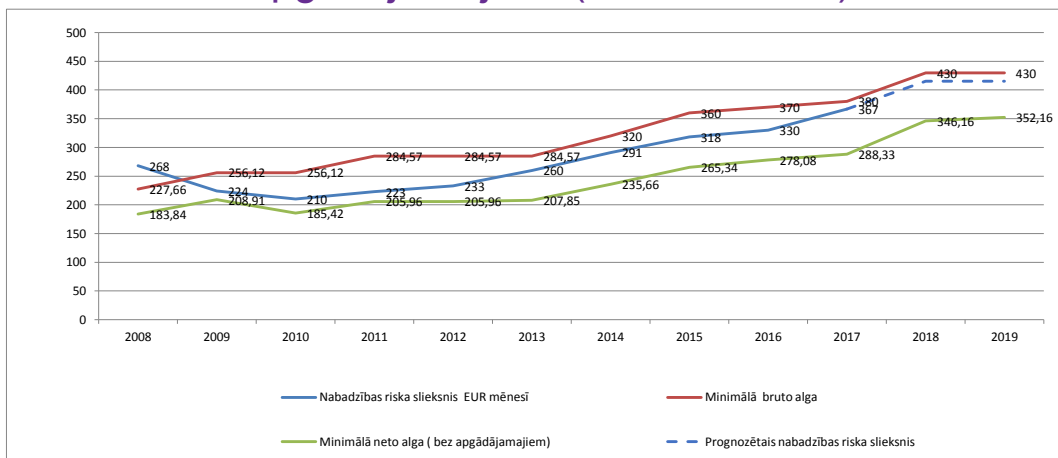

76

Neapliekamais minimums un nabadzības riska sliekšnis mēnesī (Euro)

Nabadzības riska un minimālās algas tendences, bez apgādājamajiem (bruto un neto)

Rekomendācijas (1)

Vadoties pēc sociālā taisnīguma un vienlīdzības principa:

- Jānodrošina iespēja saņemt visas tiesības, kuras noteicis likumdevējs;
- Jāizskata arī attaisnoto izdevumu un atvieglojumu paplašināšana;
- Sistēmai jābūt vienkāršākai, saprotamākai un prognozējamākai, t.i. neapliekamajam minimumam ir jābūt vienādam visiem, tam ir jāpastāv neatkarīgi no labklājības līmeņa, to vajag koriģēt nodokļu maksātājam saprotamā kārtībā, lai neveidotos situācija, kad pie nemainīgas bruto algas neto alga pēkšņi paliek mazāka un pastāv IIN parāda veidošanas risks;
- Sistēmai jāpaliek adresētākai. Ir ieteicams izstrādāt un piemērot nodokļu atlaižu (t.i., aprēķinātā nodokļa summas samazināšanas) sistēmu, kura tiks pielietota konkrētam nodokļu maksātājam atkarībā no ģimenes stāvokļa, apgādājamo skaita, invaliditātes, darba noslogojuma, izpildāmo darbu rakstura, pat transporta izmaksām un citiem apstākļiem. Šāda IIN piemērošana nodrošinās iespējas momentāni koriģēt nodokļa maksātāja ienākumus atbilstoši tekošajai situācijai.

Rekomendācijas (2)

- Jānodrošina iespēja nodokļa atlaides piemērot tajā brīdī, kad veidojas attaisnotie izdevumi, piemēram, IIN atlaides par medicīniskajiem vai izglītības izdevumiem atskaitīt uzreiz pēc to iestāšanos, nevis uz GID pamata.
- Neapliekamajam minimumam, minimālajai algai un atvieglojumiem jābūt saistītiem ar nabadzības riska sliekšni.
- Visām personām jāpiemēro konstants neapliekamais minimums, bet progresivitāte jānodrošina ar likmju palīdzību.
- Atteikties no sistēmas, kas piemēro prognozēto neapliekamo minimumu un diferencēto gada neapliekamo minimumu.
- Gadījumā, kad persona nevar piemērot atvieglojumu par apgādājamo, radīt kompensējošo mehānismu vienlīdzības nodrošināšanai.